

Avfallsplan för Eslöv, Höör & Hörby

Bilaga 4 – Översiktsplaner och framtida insamlingsystem

**ESLÖVS
KOMMUN**

Höör
kommun

**HÖRBY
KOMMUN**

MERAB

Avfallsplan för Eslöv, Hörö och Hörby kommuner med handlingsplan för resurshushållning
och cirkulära materialflöden 2023-2026
Bilaga 4 – Översiktsplaner och framtida insamlingssystem

Kommun:

Ärende:

Kommunal författningssamling:

Version: 2.0

Beslutande instans: Kommunfullmäktige i respektive kommun

Antagandedatum: *våren 2023*

Planen gäller från och med antagandedatum: våren 2023

Revidering: en gång per mandatperiod

För revidering ansvarar: Kommunfullmäktige i respektive kommun.

Beslut om revidering:

Kontaktperson Eslöv:

Kontaktperson Hörö:

Kontaktperson Hörby:

Kontaktperson MERAB:

Bilaga 4 – Översiktsplaner och framtida insamlingsystem

Avfallsplanen ska innehålla en beskrivning av hur behovet av platser för anläggningar för att hantera avfall har tillgodosetts i kommunens översiktsplan och i kommunens övriga arbete med fysisk planering. Nedan följer en beskrivning hur avfallsfrågan hanterats i respektive kommuns översiktsplan.

Planen innehåller en bedömning av avfallsflödernas framtida utveckling samt övergripande om behovet av nya insamlingsystem och anläggningar för att hantera avfall, behovet av nedläggning eller förändring av befintliga insamlingsystem och anläggningar för att hantera avfall.

Översiktsplaner

Avfallshantering i Eslövs översiktsplan

I Eslövs översiktsplan (antagen 28 maj 2018) framgår hänsynen till avfallshanteringens infrastruktur under Utvecklingsstrategier för hållbart resande:

Transporter av avfall. I Eslövs kommun finns hushållsnära källsortering och insamling via återvinningsstationer och återvinningscentraler. Renhållningsfordon är utrymmeskrävande men avfallshanteringens måste fungera för ett hållbart samhälle. Framkomlighet för renhållningsfordon behöver finnas i samtliga bostadsområden. (s. 87).

I planbeskrivningen för detaljplaner finns avfallshantering och renhållning upptaget under rubriken ”Teknisk försörjning”.

Avfallshantering i Höörs översiktsplan

I Höörs översiktsplan (antagen 20 juni 2018) framgår hänsynen till avfallshanteringens infrastruktur i hänsynsdelen under Teknisk infrastruktur avsnitt Avfall (s.120 ff).

Översiktsplanen hänvisar till gällande avfallsplan, vilket innebär bland annat skrivning om att återvinning och återanvändning av hushållens avfall och textilier ska öka, att nedskräpning och matavfall ska minska samt att risken för negativ miljöpåverkan från nedlagda deponier ska minska. Även avfallshierarkin och MERABs arbete och anläggningar redovisas. Eftersom motsvarande inriktningar finns kvar även i den nya planen behöver dessa skrivningar inte revideras med anledning av ny avfallsplanering.

I Utvecklingsdelen under Teknisk försörjning beskrivs arbetet med att hitta en ny lokalisering för återvinningscentralen i Höör: *Återvinningscentralen och gatukontorets förråd finns båda två i Grönalund (centrala verksamhetsområdet). Att dessa verksamheter flyttar är en del av kommunens planering för att omvandla detta område till blandad stadsbebyggelse. När det gäller återvinningscentralen finns dock fördelar även ur verksamhetens perspektiv att flytta till ny plats. Mellanskånes Renhållningsaktiebolag (MERAB) driver kommunens återvinningscentral. Verksamheten är dock trångbodd och i behov av att flytta till en större fastighet. Höörs kommun kommer därför att erbjuda en ny tomt i verksamhetsområde syd alternativt verksamhetsområde nord. (s. 75)*

I detaljplaneringen visas avfallshanteringens hänsyn på följande sätt:

Tillfart och vändplats. Hänsyn till avfallsaspekter görs i planprocessen genom att det alltid utformas tillfart för sopbil så att den kan komma till och kan vända.

Sophus. Planeras det för flerfamiljshus eller radhus så ska det finnas plats för sopsorteringshus och ytan ska räknas in i yta på mark som tillåts bebyggas.

Figur 1: Karta över återvinningscentraler och återvinningsstationer i Hörs kommun. Källa: Översiktsplan för Hörs kommun, sid 121.

Fri utformning av bostadsområde. Ibland görs en detaljplan som kan tillåta bebyggelseutformning på många olika sätt, tex en större fastighet förläggs med användningen B, sedan får exploitören utforma relativt fritt efter en satt exploateringsgrad, bara alla funktioner finns med. Då är det i bygglovsskedet som avfallsaspekterna ska tillses.

Generellt i planbeskrivningen. I Planbeskrivningens Genomförandedel skrivs in ”Renhållningsordningens föreskrifter ska beaktas i fortsatt projektering och i bygglov.”

Remissförfarande. MERAB, som är det avfallsföretag som sköter sophämtningen i kommunen, är remissinstans i planprocessen, dvs får handlingar och möjlighet till synpunkter i samråd och granskning. Ofta förs diskussion även i tidigt skede innan detaljplanen går ut för samråd.

Avfallshantering i Hörbys översiktsplan

I Hörbys översiktsplan beskrivs avfallsinfrastrukturen, det finns dock inga strategier som beskriver hur denna ska utvecklas.

Anläggningen för avfallshantering i Stavröd öster om Hörby är nedlagd och omvandlad till en återvinningsstation. Förpacknings och tidningsinsamling, FTI, driver 12 återvinningsstationer som är utplacerade i kommunens alla tätorter. Inga avfallsrelaterade ställningstaganden eller hänsyn finns i gällande översiktsplan. I detaljplaner integreras hänsyn till avfallstransporternas framkomlighet genom avstånd mellan bostäder och ytor för avfallshantering inom fastigheterna eller kvarteren. MERAB erbjuds delta i utvecklingen av detaljplaner.

Figur 2: Karta över Återvinningscentraler och återvinningsstationer i Hörby kommun.

Framtida avfallsmängder

Under planperioden förutses inga omvälvande förändringar av mängder eller slag av avfall. Utvecklingen av framtida avfallsflöden bedöms följa samhällsutvecklingen i Sverige i stort de senaste åren, med till exempel en minskad mängd tidningspapper som en följd av att digitala medier tar större marknadsandelar och en större mängd pappers- och plastförpackningar som delvis beror på den ökande distanshandeln.

I MERAB-kommunerna förväntas folkmängden öka med i genomsnitt drygt en procent, från totalt 68 373 invånare i dag till 70 590 invånare år 2030, baserat på utvecklingen av fruktsamhet, dödlighet och flyttmönster. Därför bedöms det inte primärt vara folkmängden vara någon stor källa till förändrade avfallsflöden i framtiden. Däremot kan konsumtionstrender, lagstiftning, näringslivsutveckling och teknikutveckling medföra desto större förändring.

Tabell 1: Folkmängd efter region och år.

Källa: Statistikdatabasen, SCB.

	2023	2030
1266 Hörby	16 095	16 572
1267 Höör	17 228	17 719
1285 Eslöv	35 050	36 299

Effekten av en lång period av högkonjunktur är tydlig med stora avfallsströmmar från handeln, tillverkningsindustrin och privatpersoners konsumtion. En stor efterfrågan inom detaljhandeln syns också på avfallsmängderna då wellpapp, lastpallar och övrigt emballagevirke har ökat kraftigt under många år. Om högkonjunkturen skulle vända kommer vissa avfallsflöden minska.

De senaste åren har bostadsbyggandet och nyproduktion tagit fart. Så länge byggtrenden håller i kommer det troligtvis också att synas i avfallsmängderna från byggsektorn. Med undantag för avfall som omfattas av producentansvar saknas komplett mängdstatistik för avfall som kommunerna inte ansvarar för. Sådant avfall är till exempel industriavfall, bygg- och rivningsavfall samt park- och trädgårdsavfall från verksamheter. För verksamhetsavfallet finns begränsad tillgång till information om mängder som uppkommer inom kommunerna. Därför ingår dessa avfallslag inte här.

Återbruk

Mängden produkter som återbrukas bedöms öka, vilket behöver tas höjd för i det kommunala renhållningsansvaret. Anläggningar för insamling av avfall kan behöva vara platser även för insamling av produkter för återbruk av vissa flöden. Medborgarens möjlighet att lämna produkter för återbruk behöver öka med hjälp av många aktörers insatser.

Återvinning

Mängden avfall för återvinning bedöms öka i takt med smartare produktdesign, utveckling av förpackningsmaterial som är lämpade för återvinning och att samhällets olika delsystem i avfallsinfrastrukturen övergår till bättre sortering. Det kan också bli aktuellt att samla in fler fraktioner som ska hanteras längs hela kedjan från konsument till återvinning, exempelvis textilier. Det kan behövas nya typer av anläggningar för att möjliggöra för andra aktörer att hantera specifika materialflöden.

Matavfallet bedöms generellt öka tack vare minskad felsortering. Det kan finnas andra faktorer som i sin tur gör att det minskar, till exempel ökad medvetenhet hos konsumenten eller ökade livsmedelspriser. I första hand bör matavfall även fortsättningsvis behandlas genom rötning så att såväl energi- som näringsinnehåll tas tillvara. Detta hanteras via externa aktörer.

Energiutvinning

Mängd avfall för energiåtervinning bedöms kunna minska med ökad utsortering av förpackningar och annat material för materialåtervinning. Kapacitet för energiåtervinning av avfall bedöms som tillräcklig i regionen, i synnerhet kopplat till den förväntade minskningen av avfall för energiutvinning.

Deponi

Mängd avfall för deponering har minskat kraftigt och förväntas fortsätta minska. Teknikutvecklingen är en viktig faktor i detta. Kapaciteten för deponi bedöms vara tillräcklig i regionen de kommande tio åren.

Insamlingsinfrastrukturens utveckling

Lokala aspekter

Trenderna visar på ökade mängder avfall till materialåtervinning. Det är därför viktigt att säkerställa att tillräcklig kapacitet för omlastning, mellanlagring och eventuell sortering av avfall till materialåtervinning alltid finns. Rätt kapacitet kan genomföras genom att exempelvis se över struktur och disposition hos MERABs egna anläggningar eller handla upp extern kapacitet. I MERAB-regionen finns sex återvinningscentraler, en större i respektive kommun samt ytterligare tre mindre i Eslövs kommun med begränsade öppettider. En av dessa mindre ÅVC:er är belägen på Rönneholms avfallsanläggning. Samtliga återvinningscentraler i MERAB-regionen är i behov av renovering och modernisering i olika grad. Återvinningscentralerna i Hörby och Eslöv är ombyggda omlastningsstationer vilket genomfördes i mitten av 1980-talet eller början av 1990-talet och Höörs ÅVC byggdes i början på 1990-talet. Därefter har inga större investeringar genomförts på någon av anläggningarna och ett stort renoveringsbehov har därmed uppkommit med åren.

Av det avfall som omfattas av kommunalt renhållningsansvar kan förändringen i avfallsmängder bara delvis antas rymmas inom befintliga tillstånd. För att säkerställa att inte tillåtna mängder överskrids kan det även bli aktuellt att söka tillstånd för de större återvinningscentralerna. Idag drivs återvinningscentralerna som så kallade C-anläggningar och då finns det begränsningar gällande mottagning av farligt avfall som det redan i dagsläget är svårt att uppfylla.

Kapaciteten för omlastning och mottagning av material till återvinning kan behöva utökas. Till följd av ökande befolkning som eventuellt konsumerar mer men kanske också har en ökad miljömedvetenhet, kan besöksstrycket på återvinningscentralerna väntas öka. Det råder redan i dagsläget platsbrist på befintliga anläggningar, vilket försvårar bland annat det avfallsförebyggande arbetet. Det ökar också risken för olyckor och arbetsmiljön försämras. Detta gäller främst på Höörs ÅVC som är mycket liten till ytan om man ser till antalet besökare per dag, men belastningen är även för hög på övriga centraler under vissa perioder. En översyn av anläggningarnas struktur, inklusive öppettider, bemanning och möjligheter till utökning och eventuella alternativ till de metoder för insamling som finns i dag bedöms därför behövas, vilket ingår som en del av genomförandet av denna plan.

Ett fortsatt sammanhållet system för insamling av matavfall, förpackningar med mera genom fastighetsnära sortering och insamling innebär att dra ekonomisk nytta av gjorda investeringar i så väl infrastruktur som kundbeteende. Nuvarande system med insamling vid enfamiljsbostäder i 4-fackbehållare bibehålls och utvecklas, och nuvarande system med fastighetsnära insamling i hyresbostäder bibehålls och utvecklas.

Framtida mottagning av behandling av slam är knutet till den större frågan om hur VA-anläggningarna inklusive reningsverk i kommunerna ska utvecklas inom respektive kommun eller genom samverkan med andra. Denna fråga behandlas inte i här.

I avfallsplanen ingår en åtgärd om att utveckla en plan för hållbar insamlingsinfrastruktur. I dialog med MERAB har följande aspekter lyfts som kan hanteras inom ramen för denna plan:

- Koppling till fysisk planering

- Förpackningsinsamlingens fortsatta utveckling
- Vilka insamlingssystem ska prioriteras i stadsutvecklingen?
- Hantering av byggmaterial
- Utredning av mobila återvinningscentraler och obemannade centraler
- Utveckling av befintliga återvinningscentraler
- Transportinfrastrukturen - klimatsmart och effektiv, säker renhållning
- Fossilfritt insamlingssystem
- Hur minska felsortering? Avgifter vid felsortering?
- Slam, hur bidra till hållbar fosforåterföring?
- Hur säkerställa resurseffektiv hantering av varje materialflöde? Vad är mest hållbart samt ekonomiskt och praktiskt möjligt?
- Insamlingen av småelektronik, batterier, ljuskällor etc
- Arbetsmiljö, säkerhet, tillgänglighet, service, trygghet etc

Avfallslagstiftning

Vid tidpunkten för framtagande av denna plan sker flera förändringar i lagstiftningen inom avfallsområdet som antingen är under genomförande eller kan uppstå inom de närmaste åren och som har en direkt eller indirekt påverkan på förutsättningarna för kommunen att bedriva avfallsverksamhet.

Förpackningsinsamling

Regeringen har beslutat om nya regler som ska göra det enklare för hushåll och verksamheter att sortera sitt förpackningsavfall. De nya bestämmelserna innebär bland annat att kommunerna tar över det operationella ansvaret för insamlingen av förpackningsavfall, och för information till hushållen om förebyggande och sortering av förpackningsavfall. Idag sköts insamlingen av producenterna. Ansvarsövergången sker den 1 januari 2024. Förändringen innebär också att kommunerna kommer att få ersättning från producenterna för sitt samlingsarbete.

Nytt producentansvar för textil

Under planperioden kan det även bli aktuellt att införa separat insamling av fler fraktioner, exempelvis textilier. Separat insamling av textilier innebär en ökad mängd avfall till återvinning eller återanvändning, om än inte i någon större omfattning. Ytterligare en fraktion ställer dock krav på insamlingssystemet i kommunerna. För villor med fyrfackskärl innebär det en extra fraktion utöver de i dagsläget åtta fraktionerna, vilket i så fall måste lösas genom till exempel påhängsbehållare. I flerbostadshus kan insamlingen lösas genom ett separat kärl för textil. Ökad utsortering av textil för återanvändning eller materialåtervinning är viktigt ur miljösynpunkt men inverkan på de totala avfallsmängderna är begränsad.

Krav på utsortering för bygg- och rivningsavfall

Från den 1 augusti 2020 gäller nya bestämmelser för den som hanterar bygg- och rivningsavfall, vilket medför ökade krav på att sortera ut vissa avfallsslag och förvara dem skilda från varandra och från annat avfall. Bygg- och rivningsavfall som inte produceras i en yrkesmässig verksamhet räknas som kommunalt avfall som kommunen ansvarar för att samla in och omhänderta. Kombinationen av förändringen av kommunalt avfall och de nya kraven på utsortering av bygg- och rivningsavfall ställer i huvudsak ökade krav på kommunens insamling av bygg- och rivningsavfall.

Bedömning

Antalet återvinningscentraler i MERAB-regionen uppgår till sex stycken varav fyra ligger i Eslövs kommun. Många anläggningar ger en hög servicegrad, men varje anläggning genererar en kostnad och det kan därför finnas anledning att se över antalet anläggningar i samband med en större ombyggnad. En översyn behövs av vilka anläggningar som ska finnas i regionen och var dessa ska vara placerade. Det bör även bestämmas vilken standard dessa ska ha. Det krävs ombyggnad och modernisering av

samtliga anläggningar som ska finnas kvar i syfte att få en förbättrad arbetsmiljö, uppfylla nuvarande och framtida lagstiftning och insamlingskrav samt att säkerställa en effektiv logistik på anläggningarna. För att säkerställa att inte tillåtna mängder överskrids kan det även bli aktuellt att söka tillstånd för de större återvinningscentralerna.

Eftersom det i dagsläget krävs en närmare utredning av hur insamlingsinfrastrukturen ska utvecklas så finns detta med i avfallsplanen som en åtgärd. När denna plan är framtagen finns ett bättre underlag för att göra specifika kostnadsbedömningar. Det kan på ett övergripande plan konstateras att insamlingsinfrastrukturen är i behov av upprustning och modernisering, vilket kommer att kräva stora resurser. Hur stora beror på vilken ambitionsnivå kommunerna vill leva upp till, vilken service de vill erbjuda invånarna och i hur hög utsträckning de vill ta ansvar för att påverka samhällets materialflöden i en cirkulär riktning.